

**STAJATI PRED
HODATI S
KLEČATI PRED** } **GOSPODINOM**

Ovo je propovijed kard. J. Ratzingera koju je održao u Münchenu na Tijelovo 1978. god. Tom je prigodom u tradicionalnoj i vrlo svečanoj procesiji sudjelovalo oko 40.000 vjernika, među kojima se isticala i grupa naših sunarodnjaka. Budući da poznati teolog, a sada i nadbiskup Münchena, jednostavno i jasno tumači sadržaj i poruku Tijelova na temelju liturgijskog slavlja toga blagdana, smatramo uputnim u cijelosti ovdje donijeti tu njegovu propovijed, koju je s njemačkoga preveo dr. Martin Kirigin. — Nap. ur.

Ako želimo znati što je Tijelovo, dostatno je da jednostavno pogledamo na liturgijski oblik kojim Crkva slavi, iznosi i tumači smisao ovog blagdana. Uz zajedničke oznake svih kršćanskih slavlja, svečan izgled ovog slavlja tvore nadasve tri njegove posebne sastavine. To je u prvom redu ovo što svi upravo činimo:

- okupljamo se u jedno oko Gospodina da pred Njim stojimo, da stojimo kao pred svojim Gospodinom, i to jedan uz drugoga;
- hodamo s Gospodinom u procesiji;
- i konačno, kao središte i vrhunac svega toga, pred Gospodinom klečimo da Mu se klanjamo, da Ga slavimo i da se radujemo zbog njegove blizine.

Stajati pred Gospodinom, hodati s Gospodinom i klečati pred Gospodinom, to su tri sastavna dijela ovog blagdana o čemu sada želimo malo razmišljati.

Stajati pred Gospodinom

Prvotna je Crkva za to imala izraz »statio« (sastajalište). Kad ga spominjem, onda se tim ujedno dotičemo najstarijeg korijena onoga što se na Tijelovo događa i što se pod Tijelovom misli. Nakon što se kršćanstvo raširilo po svijetu, njegovi su vjerovjesnici od početka najviše naglašavali da u svakom gradu postoji samo jedan biskup i samo jedan oltar.

Time su htjeli izraziti sjedinjenje s našim Gospodinom u koje nas zagrljajem s križa sve okuplja i koje nas preko svih granica zemaljskog života čini jednim tijelom. Najjezgrovitiji se smisao Euharistije sastoji u tome da mi svi blagujemo jedan te isti kruh, i time prodiremo u samu srž koja tvori jedan živi organizam, otajstveno tijelo Kristovo.

Euharistija nije privatna stvar jednog kruga prijatelja, nije neki klub istomišljenika u kojem međusobno jedan drugoga traže i naizmjenice se jedan drugome približavaju oni koji nekako već spadaju zajedno. Nego, kao što je naš Gospodin pustio da ga na križ pribiju izvan gradskih zidina, na očigled svijeta, i svoje je ruke raširio prema svima, tako je i euharistijsko slavlje javno bogoslužje sviju koje Gospodin poziva bez obzira na njihovo stanje i stalež.

U euharistijsko slavlje spada upravo sve ono što je Gospodin izveo u svojem zemaljskom životu kad je u krug svojeg slušateljstva i svoje ljubavi okupljao ljude raznih stranaka i raznovrsnih nazora i staleža. U sredozemnom dakle svijetu, u koji je kršćanstvo najprije stupilo, kod euharistijskog slavlja stoji zajedno pokršteni aristokrat, korintski lučki radnik i bijedan rob kojega rimsko pravo čak nije ni smatralo čovjekom nego predmetom. U euharistijsko slavlje spada filozof uz analfabetu, obraćena bludnica ili carinik uz asketu koji je našao svoj put k Isusu Kristu. Iz novozavjetnih tekstova možemo razaznati kako su se ljudi tome suprotstavljali i htjeli se zatvarati u svoj krug. Ipak je kao značajka Euharistije ostala ova osobina: okupljati se, prekoračiti granicu i po Gospodinu ljude privoditi jednomu sasvim novom sjedinjenju.

Kad je kršćanstvo brojčano poraslo, u gradovima se nije više mogao održati taj izvanjski oblik jedinstva. Već su u doba progona npr. u Rimu nastali tzv. tituli, posebne crkve kao prethodnice kasnijih župa. No i tada je bogoslužje ostalo za sve ljude javno i uz slobodan pristup, što se inače nije prakticiralo u javnom životu. Međutim, kršćanima se činilo da i takva otvorenost dotičnih crkvenih prostorija nije dovoljno uočljiva. Radi toga je i nastala ustanova »statio«. Papa je kao biskup Rima, naročito tijekom korizme, za čitav grad bogoslužje obavljao u pojedinoj titularnoj crkvi. Vjernici su se okupljali i zajedno išli prema toj gradskoj crkvi gdje je tako do izražaja dolazila cjelina a ta je opet prelazila u pojedina područja.

Tijelovo preuzima te prastare misli. Ono je »statio urbis« (sastajalište čitavog grada). Otvaramo župske crkve, dolazimo iz raznih krajeva i kutova ovoga grada da se okupimo oko Gospodina i da po njemu postanemo jedno. I mi smo ovdje jedan uz drugoga, bez obzira na granice stranaka i staleža; upravljajući i upravljani, fizički trudbenici i radnici duha, ljudi bilo kojeg smjera.

Upravo je to bitno, da nas je sve ovdje Gospodin okupio i tako nas priveo jednoga k drugome. Stoga nam ovaj sat upravlja poziv da se svi također i u svojoj nutrini moramo otvoriti, prihvatiti jedan drugoga i prilaziti jedan drugome. Kad nas Gospodin okuplja, onda trebamo i u rastrganosti svakodnevnog života sačuvati tu nutarnju sakupljenost.

Svi znamo da su naši gradovi postali mjesta osamljenosti kakva nikada prije nije bila poznata. Nigdje ljudi nisu tako sami za se i prepušteni samima sebi kao ondje gdje su upravo najviše zbijeni, npr. u

velikim gradskim blokovima. Pričao mi je jedan prijatelj koji se preselio u veliki grad na sjeveru. Izlazeći iz jednoga gradskog bloka pozdravio je nekoga koji je stanovao blizu njega u istoj zgradi. Taj ga je čudno pogledao i kazao mu: »Prevarili ste se!«. Gdje su ljudi samo masa, tu je eto i pozdrav zabluda. Međutim, ovdje nas okuplja Gospodin i otvara nas, da jedan drugoga prihvaćamo, jedan drugome pripadamo i da se tako uz Njega opet naučimo stajati jedan uz drugoga. Upravo na taj način ovaj Marijin trg dobiva svoj pravi smisao. Ovduda se često žurimo jedan mimo drugoga. Danas je ovo mjesto sastanka sviju nas, da onda taj zadatak po nama ide dalje i da označuje naše darivanje jedan drugome.

Istina, ima mnogo skupština, ali ondje okupljene često više zanima ono što ih rastavlja nego ono što ih sjedinjuje. Tu skoro uvijek pojedinca vodi interes koji je usmjeren protiv interesa drugih. Nas danas ovdje ne povezuje bilo kakav zaseban interes ove ili one grupe, nego interes što ga Bog ima za nas, i u koji nam je interes dozvoljeno uklopiti sve naše interese.

Stojimo usmjereni prema Gospodinu. I što smo više usmjereni prema Gospodinu i stojimo pred Gospodinom to smo više jedan uz drugoga. Iz toga se opet stvara snaga da jedan drugoga shvatimo, da druge ljude prihvatimo kao braću i sestre te da tako međusobno omogućujemo čovječnost i život.

Hodati s Gospodinom

Ići ka Gospodinu proizlazi iz zajedničkog stajanja pred Gospodinom i s Gospodinom, što je nutarnji i početni preduvjet takva hodanja. »Statio« je dakle omogućena jedino time ako se prije okupimo i u procesiji idemo jedan uz drugoga. U tome se sastoji drugi poziv Tijelova. Jedan uz drugoga možemo stajati samo ako prije pod Gospodinovim vodstvom idemo jedan drugome. Ka Gospodinu možemo doći samo ako se tako uputimo, iziđemo iz sebe i naprijed idemo na način da prijeđemo svoje vlastite predrasude, svoje granice i zgrade. Izići iz sebe i ići k Njemu znači ići onamo gdje ćemo naći ljude i susresti jedan drugoga. To vrijedi jednako za crkveno i svjetovno područje.

Potuzimo se pred Bogom da dandanas i u Crkvi postoji razdijeljenost, suprotstavljanje jednih drugima i međusobno nepovjerenje. Procesija (od procedere — ići naprijed) postavlja na nas nužan zahtjev da svi idemo uvijek naprijed prema Gospodinu i da se tako zajedno postavimo pod njegovo vodstvo kako bismo u skupnoj vjeri u utjelovljenog Boga, koji nam se dariva kao kruh, opet imali povjerenja jedan u drugoga, jedan drugome se otvarali i zajedno se prepuštali Njegovu vodstvu.

Procesija, kakva se već u starom Rimu obavljala na putu prema »statio«, k zajedničkom bogoslužju, kod Tijelova je dakako dobila novu

dimenziju, novu dubinu. Naša tijelovska procesija ne znači samo puko hodanje ka Gospodinu, k euharistijskom bogoslužju nego i hodanje s Gospodinom. I sama procesija je jedan dio euharistijskog slavlja, jedna dimenzija euharistijskog zbivanja. Gospodin, koji je postao naš kruh, upravo je na taj način i naš putokaz, naš put kojim nas on vodi.

Ovdje je Crkva razložila povijest Izlaska, Izraelovo putovanje kroz pustinju, o čemu smo prije čuli. Izrael i u bespuću nalazi put jer ga Gospodin vodi kao oblak ili kao svjetlo. Uspijeva živjeti u tom besputnom i beživotnom kraju jer čovjek ne živi samo o kruhu nego o svakoj riječi koja izlazi iz Božjih usta. I tako taj Izraelov pustinjaški doživljaj uključuje u sebi jezgru svih ljudskih doživljavanja. Onaj je Izrael trebao naći svoju zemlju, ali i da po njezinu gubitku dalje opstoji, jer nije živio samo o kruhu nego je svoju životnu snagu crpio iz riječi Božje koga je kroz stoljeća vodila svim bespućima i bezdomovinskim lutnjama. Stoga je on svima nama uzdignut i trajan znak.

Čovjek nalazi pravi put jedino onda kad se prepusti vodstvu onoga koji je ujedno riječ i kruh. Svoje putovanje možemo izdržati samo ako hodamo s Gospodinom. Na taj način Tijelovo izražava ono što tvori čitav naš život i svu povijest ovoga svijeta: putovanje prema obećanoj zemlji. To će putovanje zadržati svoj smjer samo ako idemo s onim koji je među nas stupio kao kruh i riječ.

Danas znamo više nego u prijašnja vremena da je čitav život ovoga svijeta i povijest svega čovječanstva u stvari neprestano mijenjanje i napredovanje. Riječ napredak je zadobila skoro magičan prizvuk. No, mi smo međutim doznali i to da napredak može imati svoj puni smisao samo ako znamo kamo želimo stići. Puko kretanje samo po sebi još nije napredovanje. Ono može predstavljati i brzo kretanje u propast. Kretanje je napredovanje samo ako znamo odgovoriti kolika mu je mjera i koji mu je cilj. Ni u kojem slučaju to nije samo gomilanje materijalnih proizvoda.

Tijelovo tumači našu povijest. Ono našem putovanju svijetom daje mjeru u utjelovljenom Bogu, u euharistijskom Isusu Kristu koji nam pokazuje put. Dakako, time nisu riješeni svi problemi. To i nije smisao Božjeg djelovanja. On nam je dao i našu slobodu i našu snagu da se naprežemo, tražimo i borimo. No, temeljno je mjerilo postavljeno. Kad u njemu nalazimo mjeru i cilj svoga putovanja, tada smo u stanju da lučimo pravilan put od nepravilna. Znak je i zadatak ovog dana upravo takvo putovanje s Gospodinom.

Klečati pred Gospodinom i klanjati mu se

Budući da je Gospodin prisutan u Euharistiji, klanjanje je uvijek spadalo u njezin bit. Iako se to klanjanje na tako svečan način razvilo tek u srednjem vijeku, ipak je to malena izmjena i ne predstavlja nikakav zaokret. Nije to nikakav drugi nego samo potpun razvoj onoga

što je u njoj samoj. Naime, kad nam se Gospodin daje, možemo Ga primiti samo ako se pred Njim prignemo, ako Ga slavimo i ako Mu se klanjama. Ni danas se to ne protivi čovjekovu dostojanstvu, slobodi i veličini.

Jer ako Njega zatajimo, samo da Mu se ne moramo pokloniti, tada nam jedino preostaje stalna nužnost i organičenost materije.. Onda zaista nismo slobodni već smo nekakvo zrno prašine što luta u velikom mlinu svemira i uzalud nastoji sebe uvjeriti da je slobodno. Jedino Stvoritelj pruža svim stvorovima temelj slobode i samo po njemu možemo biti slobodni. Pa kad se pred Njim prigne naša sloboda, ona nam se ne oduzima nego je upravo to čini stvarnom i konačnom.

Još nešto pridolazi ovom danu. Onaj kome se mi klanjamo — to sam već rekao — nije neka daleka sila. On sam je pred nama pao na koljena da nam opere noge. Ta činjenica pruža našem klanjanju ono što nas oslobađa i što nam ujedno pruža nadu i radost. Klečimo pred onim koji je također pokleknuo i time se predajemo ljubavi koja ne zarobljava već preobražava. Stoga ćemo moliti Gospodina da nam udijeli takvo spoznanje i takvo veselje te da ono od ovoga dana zrači u naš kraj i u naš svakidašnji život.

EUHARISTIJA — TAJNA VJERE

U ovećem mjestu 150 vjernika zamolilo je lionskog nadbiskupa kard. A. C. Renard-a da im ukratko iznese nauku Crkve o Euharistiji. On se toga rado prihvatio, a vjernici su pažljivo saslušali njegovo kratko i jasno izlaganje.

1. Euharistija — stvarna Kristova prisutnost

Isus je rekao: »Ovo je moje tijelo, ovo je moja krv«. Glagol »biti« označuje temeljnu bitnost. Bitnost čovjeka uvijek ostaje ista, bez obzira kakve se izmjene u njemu događaju od djetinjstva do smrti. Mi u Euharistiji vidimo prilike kruha i vina, ali Isus reče: Ovo je moje tijelo, ovo je moja krv! On se ne vara, on nas ne vara. Isus nas poučava o »Tajni vjere«. Isus jest i ostaje prisutan u Euharistiji. Radi toga se brižljivo kupe sve posvećene čestice. Radi toga se klanjamo Isusu u svetohraništvu, u Tajni vjere.

2. Euharistija — žrtva

Isus je rekao: »Tijelo predano za vas, Krv prolivena za vas.« Žrtva je slobodno i svojevoljno darivanje sebe. Pod prilikama kruha i vina

Isus se na Zadnjoj večeri daruje, prikazuje, žrtvuje za spas ljudi. Žrtva će se na Križu fizički izvršiti na Veliki petak. Euharistija je Večera poslije Križa: Krist je tajanstveno posvećeni kruh i vino odvojeno kao u muci Tijelo i Krv. Na oltaru se Isus prikazuje svome Ocu u svom životu, u svojoj smrti i u svom uskrsnuću. Molitva, kojom se završava posvećenje ili pretvorba, divno izražava prikazanje Kristove žrtve na slavu Oca u Duhu Svetom za svu Crkvu. Euharistijske molitve izražavaju taj smisao Mise svaka na svoj način. Tako Četvrta euharistijska molitva veli: »Zato i mi, Gospodine, ... prinosimo ti njegovo Tijelo i Krv, žrtvu tebi ugodnu i svemu svijetu spasonosnu.«

3. Euharistija — pričest

Isus je rekao: »Uzmite i jedite ...« Isus sebe pruža u Kruhu, koji je on sâm, da ga blagujemo. On je za sebe rekao da je »kruh života«. Dakle, Isus je putnički kruh na zemlji za nebo! »Onaj koji jede od ovoga kruha, živjet će«. Da! Ali Euharistiju treba asimilirati, prisvojiti u zahvalnosti, u molitvi. Inače je opasnost da pričesti budu sterilne i bezplodne. Krist je na oltaru i u nama usmjeren prema Ocu i prema ljudima. Prisutan je da mu se klanjamo i da nas spasava. Kakvu ulogu ima Euharistija u našem životu? Da li živimo od Kruha koji nam Krist tako često pruža i daje?

4. Euharistija — uspomena

Isus je rekao: »Činite ovo meni na uspomenu!« Isus povjerava Euharistiju apostolima, biskupima i svećenicima, službenicima koje je on izabrao a Crkva ih zaredila za Evanđelje i za Euharistiju. Evanđelje vodi k Euharistiji, a Euharistija opet k Evanđelju! U zajedništvu s narodom Božjim svećenici slave Euharistiju koju oni izvršuju i »čine«. Euharistija je Večera poslije Smrti i Uskrsnuća, kao što je bila Večera prije Uskrsa!

Uspomena nije samo sjećanje nego stvarno posadašnjenje Isusove žrtve pod prilikama kruha i vina, žrtve koju je Krist na križu prikazao Ocu za ljude. Euharistija je sakrament Krista. Euharistija je prisutni Krist koji djeluje pod znakovima života, jer kruh i vino — skromni darovi zajednice — bezuvjetni su elementi života.

»Velika je ovo tajna!« Drugi vat. sabor veli da je ona »izvor, središte i vrhunac« kršćanskog, svećeničkog i apostolskog života. Stoga je potrebno pripremiti se za susret s Kristom u duhu kajanja i obraćenja, u slušanju Riječi i zahvalnosti. Krist je Bog! Svakim euharistijskim slavljem, posebno nedjeljnim, što Crkva od nas traži, mi slavimo uskrslog Krista i s njim napređujemo u vjeri i nadi.

Prema FCE, od 14. ožujka 1978, priredio:

Srećko Bošnjak